

Markedstilsyn med prefabrikkerte veggelementer i tre

Sluttrapport

Direktoratet for byggkvalitet

---

1 Forord

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. I september 2019 startet vi en tilsynskampanje med prefabrikkerte veggelementer i tre. Kampanjen er nå avsluttet.

I tilsynet ble det undersøkt om åpne og lukkede prefabrikkerte veggelementer på markedet hadde tilfredsstillende produktdokumentasjon i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK). Tilsynet er begrenset til kontroll av produktdokumentasjon, testing av produktene var ikke en del av tilsynet.

Den endelige rapporten er utarbeidet av seniorrådgiver Hans Mattis Øygarden ved avdeling for produkttilsyn og EØS-regelverk (PTE).

Oslo, 29. juni 2022

Hanne Kofstadmoen
avdelingsdirektør

Innhold

1	FORORD	2
2	SAMMENDRAG	4
3	SUMMARY IN ENGLISH	5
4	BAKGRUNN	6
5	KRAV TIL PRODUKTDOKUMENTASJON	7
5.1	Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer	7
5.2	Kravene til produktdokumentasjon for prefabrikkerte veggelementer i tre	7
6	AKTIVITETER	9
•	Kartlegging av markedet	9
•	Innledende informasjonstiltak	9
•	Utvalg	9
•	Metode	9
7	RESULTATER AV DOKUMENTASJONSTILSYNET	11
•	Samsvarssertifikat for produksjonskontroll/produktsertifikat	11
•	Konsekvenser av manglende dokumentasjon	11
8	KONKLUSJON	12

2 Sammendrag

Formålet med markedstilsynet var å sikre at prefabrikkerte veggelementer i tre som omsettes i Norge oppfyller gjeldende krav til produktdokumentasjon.

Det er produsentens oppgave å utarbeide all nødvendig dokumentasjon som skal følge produktet. Importør og distributør av byggevarer er forpliktet til å sikre at byggevarer har tilstrekkelig dokumentasjon før varen omsettes videre på det norske markedet.

Innenfor rammen av denne markedstilsynskampanjen kontrollerte vi 28 elementer, som enten er produsert eller distribuert av 28 forskjellige aktører. Seks aktører fikk brev om Forhåndsvarsel - omsetningsstans, stans i markedsføring og tvangsmulkt.

Alle foretak i tilsynet har fremlagt tilfredsstillende produktdokumentasjon iht. Anmodningen som ble sendt ut og vi har derfor avsluttet tilsynet.

3 Summary in English

The purpose of the Norwegian Market Authority was to ensure that prefabricated wooden wall elements sold in Norway meet the current requirements for product documentation.

It is the manufacturer's task to prepare all necessary documentation that must accompany the product. The importer and distributor of building materials is obliged to ensure that building materials have sufficient documentation before the product is sold on the Norwegian market.

Within the framework of this market supervision campaign, we controlled 28 elements, which are either produced or distributed by 6 different firms . Six firms received letters about "Advance notice - suspension of sales, suspension of marketing and coercive fines".

All companies in the audit have submitted satisfactory product documentation in accordance with The request that was sent out and we have therefore terminated the audit.

4 Bakgrunn

Direktoratet for Byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. Vi har gjennomført tilsyn med prefabrikkerte veggelementer i tre.

Prefabrikkerte veggelementer i tre er en type veggelementer som produseres i et eget produksjonslokale for så å bli fraktet til byggeplassen for montering. Dette kan være en effektiv produksjonsmetode og vil i noen tilfeller kunne redusere risikoen fuktskader og feil. Prefabrikkerte bygningselementer brukes vanligvis ved oppføring av nye bygg, ettersom det kan være noe krevende å tilpasse elementene til eldre bygg med mindre standardiserte mål og vinkler.

Det er produsentens oppgave å utarbeide all nødvendig dokumentasjon som skal følge produktet.

Importør og distributør av byggevarer er forpliktet til å sikre at byggevarer har tilstrekkelig dokumentasjon før varen omsettes videre på det norske markedet.

Ettersom denne produksjonsmetoden har blitt mer vanlig og et veggelement utgjør en vesentlig del av konstruksjonen til et byggverk, ønsket Direktoratet for byggkvalitet å gjennomføre et tilsyn for å få bedre oversikt over markedet og hvordan aktørene forstår dokumentasjonskravet.

5 Krav til produktdokumentasjon

5.1 Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer

Alle byggevarer må ha dokumenterte egenskaper for å kunne omsettes. Det er tre ulike hovedspor for å utarbeide produktdokumentasjon:

1. Dersom det finnes en harmonisert produktstandard (hEN) som gjelder for byggevaren, skal den brukes for å utarbeide dokumentasjon. En harmonisert produktstandard er en standard som er utformet etter mandat fra EU-kommisjonen og som er sitert i Den Europeiske Unions Tidende. Produktene skal være CE-merket og følges av en ytelseserklæring når de omsettes.
2. Dersom produktet ikke er omfattet av en harmonisert produktstandard, kan produsenten velge å CE-merke produktet gjennom en europeisk teknisk bedømmelse ETA (European Technical Assessment). Dette er frivillig for produsentene, men dersom de velger dette, må produktet være CE-merket og følges av en ytelseserklæring i henhold til denne ETA-en når det omsettes.
3. Dersom det ikke finnes en harmonisert produktstandard og produsenten ikke har valgt CE-merking gjennom en ETA, krever norsk rett at byggevaren uansett skal ha dokumenterte egenskaper. Dette reguleres av kapittel 3 i byggevareforskriften, som legger til grunn de samme prinsippene som byggevareforordningen. Imidlertid verken kan eller skal disse byggevarene ha CE-merking eller ytelseserklæring. De må følges av produktdokumentasjon som må inneholde liknende informasjon, men det er ikke noen formkrav til denne dokumentasjonen.

5.2 Kravene til produktdokumentasjon for prefabrikkerte veggelementer i tre

Det foreligger ingen harmoniserte produktstandarder for prefabrikkerte veggelementer i tre, elementene må derfor dokumenteres i henhold til bestemmelsene i kapittel 3 i byggevareforskriften (DOK).

Det er krav til tredjepartskontroll

Byggevarer har ulik betydning for bygninger, derfor er de kategorisert i ulike systemer. Hvilke oppgaver produsenten har og hvilke oppgaver en uavhengig tredjepart har for kontroll, er derfor kategorisert ut ifra system.

Lukkede og åpne veggelementer i tre havner i forskjellige systemer (2+ og 4).

System 2+

Produsenten utfører:

- fastsettelse av produktets ytelser med typeprøving, typeberegning, tabellverdier eller deskriptiv dokumentasjon
- produksjonskontroll i fabrikk
- ytterligere prøving av stikkprøver på fabrikk i henhold til fastsatt prøvingsplan

Et teknisk kontrollorgan utsteder et sertifikat for produktets ytelse på grunnlag av:

- førstegangsinspeksjon av produksjonsanlegget og produksjonskontrollen i fabrikk
- fortløpende tilsyn, vurdering og evaluering av produksjonskontrollen i fabrikk

System 4

- Produsent utfører produksjonskontroll i fabrikk og fastsette produktets ytelser.
System 4 trenger ingen tredjepartsorgan kontroll

Tredjepartsorganet som utfører sertifiseringen kan enten være et akkreditert sertifiseringsorgan, et teknisk kontrollorgan eller et teknisk bedømmelsesorgan som holder til i EØS-området. Produktsertifiseringen skal være på plass før veggelementene omsettes og brukes i norske byggverk.

6 Aktiviteter

- **Kartlegging av markedet**

Vi startet med å skaffe oss informasjon om markedet for prefabrikkerte veggelementer i tre og hvilke firma som produserte og omsatte disse. Vi gjennomgikk nettsider til aktuelle firmaer og kontaktet noen utvalgte entreprenører, produsenter og branseorganisasjoner.

- **Innledende informasjonstiltak**

Markedstilsynet begynte i 2019. I slutten av 2019 sendte DiBK ut informasjon om det kommende tilsynet til identifiserte aktører på det norske markedet. Vi publiserte også en sak om markedstilsynet på vår nettside og i nyhetsbrevet som sendes ut annenhver uke til en rekke bransjeaktører.

- **Utvalg**

DiBK kontaktet et utvalg aktører for gjennomføring av tilsyn med produktdokumentasjonen. Aktørene omfattet produsenter og distributører av produktene i Norge.

Totalt 28 produsenter og distributører ble kontaktet i forbindelse med markedstilsynet. 28 produkter ble kontrollert.

- **Metode**

For lukkede prefabrikkerte veggelementer i tre ba DiBK om å få tilsendt produktdokumentasjon som inneholdt:

- Identifikasjon av produsent og importør
- Produsentens og importørens kontaktdetaljer
- Informasjon om byggevarens egenskaper
- Hvilke tekniske spesifikasjoner som er lagt til grunn (europeisk teknisk bedømmelsesdokument, Sintef teknisk godkjenning, Norsk Standard eller en standard fra et annet EØS-land
- Navn på tredjepartsorganet som har utført produksjonskontrollen (byggevareforskriften § 5)

For de åpne prefabrikkerte veggelementene i tre ba vi om å få tilsendt en egenerklæring fra produsenten.

Produsentene ble også oppfordret til å informere DiBK om produsenter som ikke var omfattet av tilsynet, men som produsentene av ulike årsaker mente det kunne være hensiktsmessig å føre tilsyn med. Tilsynet ble etter tips fra produsentene noe utvidet.

DiBK har ved utsendelse av både informasjonsbrev og anmodning om produktdokumentasjon brukt e-post adresser hentet fra Brønnøysundregistrene eller nettsidene til aktørene. Ved utsendelse av pålegg om opplysninger med frist ble det ikke gitt tilbakemelding i en del av sakene. Dette skyldes at e-post adresser ikke er oppdatert i Brønnøysundregistrene eller på aktørens nettside. Etter fristens utløp tok derfor direktoratet kontakt med de aktuelle foretakene via telefon eller en alternativ e-postadresse. Foretakene som sto registrert med feil adresse i Brønnøysundregistrene eller på nettsiden fikk oversendt brevet etter å ha oppgitt riktig adresse.

7 Resultater av dokumentasjonstilsynet

Et mål med tilsynskampanjen var at foretakene etter tilsynet skulle ha riktig produktdokumentasjon. Tilsynene som er gjort, gjelder et utvalg av produkter og foretak, og vi antar at funnene er representative for situasjonen i markedet.

Et samlet inntrykk er at aktørene i hovedsak ønsker å opptre seriøst og at de har den nødvendige produktdokumentasjon tilgjengelig.

- **Samsvarssertifikat for produksjonskontroll/produktsertifikat**

Lukkede veggelementer ligger i system 2+ Det krever et samsvarssertifikat for produksjonskontroll fra tredjepart. (system 2+).

- **Konsekvenser av manglende dokumentasjon**

Markedstilsynet har som mål å sikre at nødvendig dokumentasjon er på plass. Dersom dokumentasjonen mangler, kan produktene verken omsettes eller brukes i Norge.

Avhengig av alvorlighetsgrad, kan DiBK ta i bruk sanksjoner mot ulovlig omsetning. Vi kan kreve omsetningsstans eller tilbaketrekking av produktet fra markedet, eventuelt gi tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr.

Et brev med «anmodning om produktdokumentasjon» ble sendt til alle aktørene og DiBK har fulgt opp enkelte av disse med brev om «Forhåndsvarsel - omsetningsstans, stans i markedsføring og tvangsmulkt» samt brev om «Vedtak om pålegg om stans i omsetning og markedsføring, og vedtak om tvangsmulkt».

8 Konklusjon

Gjennom informasjonsbrevet har vi spredd informasjon om regelverket til en del av aktørene i det norske markedet. Aktørene fikk med dette også en mulighet til å rette eventuelle feil og mangler i forkant av tilsynet, om det var behov for det.

Tilsynet avdekket ingen alvorlige mangler i dokumentasjonen som foretakene la frem.

DiBK mener at markedstilsynet fungerte etter hensikten.

Kunnskapen vi har fått i denne kampanjen tar vi med oss i arbeidet med å utvikle og forbedre våre rutiner. Vi ser det som viktig at vi gir målrettet og nyttig informasjon om regelverket på våre nettsider.